

P R A E F A T I O.

simili prudentiæ sine gubernantur. Quædam populari imperio, legum & bonarum consuetudinum obseruatione moderato subsunt. Variæ namque diuersarum gentium & temporum conditiones, diuersorum imperiorum rationes admittunt, quæ omnes certis legibus conseruentur, necesse est. Illæ enim salus & vincula urbium existunt.

Legitimum vnius imperium, quod monarchæ & regium est, optimum communi iudicio iudicatur, quia vnico totius vniuersi gubernatori correspondeat: Vnde diuinum censetur, quando potentia cum modestia & pietate, hoc est, vera prudentia coniuncta, non permittit, vt licentia corrumpat Monarcham, sed, ad bonum publicum, vt vnus deus, vnus sol ciuibus præluceat. Hinc talis Monarcha Platoni, in Politicis, deus aliquis humanus est.

Nec minus optimatum, paucorum nimirum imperium, existimatur illustre, cum plura beneficia subditâ multorum, quàm ab vnius prudentia expectare possint. (Nec enim temere vulgò dicitur, plures oculos clarius videre, quàm vnum.) Est hoc minus tyrannidi, & mutationi obnoxium; Iuuentutem ad honestatis studia ardentius inuitat; Cum videant & intelligant iuuenes, in hoc optimatum imperio, solam virtutem, rerum experientiam & prudentiam, aditum ad publicas dignitates parare, emi & comparari potestatem virtute. Honorum & gloriæ cupiditas omnibus & maximè ijs innata videtur, qui opibus aucti, aliqua experientia se ornatos iudicant, quorum in magna Republica multi inueniuntur, eorum autem, si plures simul ad gubernacula urbium admittantur, paci, & tranquillitati publicæ benè consulentur. Ità enim pauciores ab honorum dignitatibus se excludi conuerentur.

Hæc autem optimatum Respublica quamdiu cupiditatibus suis priuatis non interuit, optima ad communitatum conseruationem censetur: ne verò, talibus subiaceret affectibus, Romani olim diligenter curarunt, qui patritium hominem curiâ iudicabant indignum, si ad decem vsque argenti libras diues esse voluisset, & dum cordatos & incorruptos tantum ad magistratus deligebant, non despiciebant pauperes, quos ab aratro pertraherant ad fasces, & illustrandi habitu seculari, illis fortasse ipsis, quas assumpturi erant imperialibus togis madidum sudore puluerem detergerent. Tunc illi pauperes magistratus opulentam Rempublicam habebant, nunc diues potestas frequenter pauperem facit esse Rempublicam. Carthaginenses tamen fieri non posse crediderunt, vt is benè publica munera tractaret, qui inops est aut egenus. Melius dixissent: Fieri non posse, vt is benè magistratum gerat, qui avaritia laborat: egenus enim expleri potest, avarus nunquam.

Nec populare etiam imperium sua laude & elogio caret: Cum enim in eo, qui cæteris pares, ex populi præscripto, & lege omnibus probata, cuncta gubernent, & per eam ipsam gubernationem libertati ac commodo publico studendo, sibi ipsis, suisque & paribus vtilis existant; Tum, ex populi imperio, in quod ius suum, omnium consensione, tribus, societates, & confraternitates plebis transtulerunt, incolumitas communitatis dependet. In qua quidem gubernatione, si magistratus vitio aliquo corruptus, aberret, certè, corruptæ, & imprudentiæ suæ pœnas, in popularibus suis & ipse luit. Ità partim virtutis, partim popularis & in agnatos affectio, partim populi metus, tale imperium in officio conseruat.

Iam autem commemoratæ ciuiliū imperiorum formæ, commoda interdum commixtione iunguntur, vt ex duabus vel omnibus vna fiat: Vnde non minus solidum imperij generis, quàm ex prioribus separatim emergit. Dum enim optimatum potestas ad vnius Regis, vel Monarchæ gubernationem accedit, & venerabilis patritiorum senatorum cœtus, prudentia, & consilio suo, ducem vel principem suum tuetur, & cum eo simul de communi ciuiliū salute consultat; Certè, vsu & experientia edocti sumus, ciues libentiùs acceptare leges, & statuta ex multorum prudentia, quàm ex vnius voluntate prolata. Quin & tutiùs sibi iudicant, patres, & patritios suos cum principe pro Reipub. salute conspirare, quia hac ratione omni periculo & metu liberantur, ne summa potestas, vel in imprudentiâ vel in tyrannidem degeneret. Nam absoluta vnius voluntas, quæ aliorum prudentia non fulcitur, & regitur, in tyrannidem faciliùs dilabitur. Quod D. Hieronymus considerasse videtur. Quando Britanniam fertilem tyrannorum scribit, quia, quot in ea insula ciuitates, tot etiam reges erant. Vt Ioannes Troinus, lib. i. de Britannia origine & antiquitatibus refert. Quin & Reges, Monarchæ & Principes ipsi subditorum animos certiore amoris & obseruantie vinculo, hoc gubernandi modo, quod consilio adhibito, instituitur, sibi obstringunt; quâdo intelligunt,
prima